

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Fra SK · udateret [juli 1849] · til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge

Citation: Kierkegaard, Søren: "Fra SK · udateret [juli 1849] · til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 28*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 , s. 2r. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-b259-txt-shoot-n271.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 28

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Fra SK · udateret [juli 1849] · til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge

Kjære Hr Conferentsraad!

Næsten kunde jeg fristes til at gjøre Dem en Proposition; forsøg det en fjorten Dags Tid at gjøre som jeg kun at følge med Tiden ved Hjælp af Adresse-Avisen. Man har negativt den Gavn, at fritages for mangen Ærgrelse, og positivt den Gavn, at udvikle sin Sands for det Sindbilledlige. Her strax et Exempel. Idag seer jeg saaledes igjen et Avertissement fra Hesteslagteren paa Christianshavn, at han har faaet noget »særdeles meget fedt Kjød«. Dog det var ikke det, jeg vil fortælle, derimod er det hans Vignet, jeg vil tale om. Adressecomptoiret eier formodentlig kun een Vignet, der forestiller en Hest. Formodentlig er den blevet udført til illustrerende at tjene et Avertissement om, at der eet eller andetsteds staaer een eller flere ægte Fuldblodsheste til Salg. En saadan sees aftegnet, en ægte Fuldblodshest: en høi, lang, tynd Rad, det bare Skin[d] og Been, en reen Beenrad. Under denne Vignet bekjendtgjør Slagteren: Kjødet af to meget fede Heste, som idag ere blevne slagtede, udsælges o: s: v:.. See, det kan man kalde at oplyse Texten ved Hjælp af Illustrationer. Men nu det Sindbilledlige! Ja, det ligger nær nok. Hvor man vil see hen, opdager man ikke allevegne i vor Tid det Samme kun omvendt: en skiltende Vignet – og saa Virkeligheden som er en ganske anden. Men det er desto værre omvendt; thi Slagteren er en redelig Mand, under Vignetten: en mager Hest udsælger han »særdeles meget fedt Kjød«. Forsaavidt er Hesteslagteren med sit illustrerede Avertissement ikke saa meget et Sindbillede som et Epigram paa vor Tid, dog maa man først see det Sindbilledlige, førend man opdager det Epigrammatiske. Det Sindbilledlige er, at Vignetten siger noget Andet end Virkeligheden holder, som fE naar der under Vignetten: en fri Forfatning tyranniseres som aldrig under det absoluteste Monarchie; naar der under Vignetten: ansvarlig Minister tilstaaes Ansvarløshed, som den sjeldent er blevet indrømmet nogen u-ansvarlig Minister o: s: v: o: s: v:.. Det Epigrammatiske ligger i, at Slagteren, som en sand Satiriker, listigt gjør dette aabenbart, ved det omvendte Misforhold.

Saa fik da Danmark en fri Forfatning – og endeligen synes da en alvorligere Interesse for den Sag at være vaagnet. Jeg beraaber mig atter paa Adresse-Avisen. Rigsdagen var allerede længst træt af at være sammen; de, der læste Rigsdags-Tidenden længst kjede af at læse den; Interessen for den hele Sag som forsvundet. Grundloven bliver antaget; men Alt gaaer saa stille af som muligt, med mindre man da vil beraabe sig paa det Tordenveier, som indtraf samme Aften noget efter at Gjesterne paa Skydebanen stille havde forføiet sig hjem. O, sørgelige Tidernes Tegn, maatte vel en Politiker udbryde. Da vaagner pludselig igjen Interessen for Sagen – Stüvenfængeriets! Jeg beraaber mig paa Adresseavisen. Hvilken Mængde forskjellige Udgaver af Grundloven, nogle til at hænges paa Væggen i Glas og Ramme, nogle til at klistres paa Pap, nogle til at bæres i Lommen, i Hatten, paa Ryggen, under Armen! O, og hvilken Forskjel i Priis – endnu større end den (ak, at her ikke ogsaa er noget Sindbilledligt!) i Forhold til Ligvogne, hvor Rigsdalers-Vognen er den simpleste. Lad saa Nogen komme og sige, at der ikke er Interesse for Sagen. Boghandler Philipsen sælger en Udgave til 8 β, og naar man tager 100 faaer man den for 4 β: hvilken Interesse for Sagen, og hvilken Interesse for Sagen forudsætter hans Antagelse ikke, at der ere De, som af pure Interesse ville kjøbe 100 Exemplarer. Jeg agter at kjøbe den Udgave til 3 β – der in parenthesi bemærket formodentlig i Snesevis faaes for 2 β – den Udgave agter jeg at kjøbe, for at kunne sætte desto mere paa Indbindingen. Der er virkelig Noget i Trops Idee, at ville have »Menneskeslægtens Ødelæggelse« indbunden i Maroquin med Guldsnit. Og saaledes vil jeg ogsaa lade mit Exemplar indbinde. Paa den ene Side skal der saa med forgyldte Bogstaver trykkes: for evig, paa den anden Side »Medicin mod en – nei det er sandt ikke mod en Elskovsruus men mod en Frihedsruus.

Men nu Dem selv, kjære Hr Conf., wie gehts Ihnen? Gaaer De noget? Pas endelig paa det; thi tag Dem, eller men tag Dem dog ogsaa iagt for at gaae istaae, hvilket jo kan skee ved ikke at gaae men ogsaa ved at gaae for langt baade i bogstavelig og overført Forstand. Jeg, som baade i den ene og den anden Forstand, gaaer meget, kjender intet Forfærdeligere end at gaae istaae. Est quodam prodire tenus, si non datur ultra – og vist er det, at Ultra gives der ikke i at gaae, naar man er gaaet istaae. Jeg gaaer derfor aldrig saa langt – est quodam prodire tenus; længere gaaer jeg ikke, jeg aner Grændsen, jeg gyser – og gaaer saa videre, det vil sige, jeg gaaer tilbage men gaaer dog forsaavidt videre som jeg holder mig i Bevægelsen. At gaae istaae! Der er i en vis Forstand noget indbydende og fristende ved denne Tanke, især til at dvæle ved: at gaae istaae, hvad det vil sige. Herculenum, Pompeii, Stabiæ, gik istaae og flere Andre. For hele den øst-asiatiske Udvikling er det det Charakteri[sti]ske (i Modsætning til den europæiske, hvor det Ene gaaer under og et Nyt udvikler sig af dettes Undergang): at gaae istaae. China fE er gaaet istaae – hvilken heel verdenshistorisk Betragtning ligger ikke alene heri! At gaae istaae! Hvor mangt et Menneske er der ikke, om hvem det gjælder, at der er et ganske bestemt, oftest et lidende, Indtryk, paa hvilket han gik istaae, i hvilket han saa at sige, løb sig fast: o, og Intet er farligere.

See, derfor anpriser jeg det at gaae, og er igjen det at gaae (den legemlige Bevægelse) mig et Sindbillede paa den aandelige Bevægelse. Og ganske særligen er denne aandelige Bevægelse fornøden i Forhold til Sorg. Der er dog intet, intet saa Insinuant som Sorg er det; Intet, ingen anden Lidenskab, intet andet Indtryk end ikke Glædens er saa insinuant som Sorgen; ikke det insinuanteste quindelige Væsen er saa insinuant

som Sorgen er det, naar den da finder en sinus, en Inderlighed, i hvilken den kan insinuere sig. De fleste Mennesker mene, at Sorgen har noget Frastødende ved sig, Noget som gjør at man stræber at undgaae den, Noget som gjør at man lukker sig for den: o, disse Mennesker have ingen Forestilling om, hvad Sorg er, ingen Forestilling om den Fortryllelse, den øver, ved hvilken den bevæger et Menneske til ganske at aabne sig for den, ganske, som for intet Andet, og som for ingen Anden. Og naar man saa ganske har aabnet sig for den, og denne af alle Insinuante den meest Insinuante har fundet sit Indelukke, altsaa, naar man ganske har aabnet sig for den, og, fortryllet af dens Insinuationer, gjort endnu mere for den, ganske skjult for Andre, hvorledes man aabnede sig for den: naar dette er skeet, o, ikke den Quinde, der viedes til den trofasteste Mand kan være saa sikker paa, at han vil blive hende tro Livet igjennem, som Sorgen er sikker paa: han bliver mig tro. Nu har da Sorgen fundet sit Hjem eller faaet et Hjem og den veed sig forsørget; saa indretter den sig – ikke den husligste Quinde raader over saa meget Fængslende, som Sorgen. Og saa bliver Sorgen »Selskabet«; thi denne den Insuuanteste den forstaaer fra Grunden det Insuante, den veed meget godt, at selv det kjereste Selskab bliver man dog stundom træt af, men at det Selskab der holdes ud, er: Eensomhedens Selskab – hvor Sorgen er Selskabet.

O, hvor ofte har jeg ikke tænkt herover! Jeg kunde, dersom ellers Blæk[k]et af sig selv vedblev at flyde i Pennen, saa kunde jeg – altsaa uden endogsaa blot saa megen Afbrydelse som den at dyppe Pennen – uafbrudt blive ved at skrive hele Bøger derom.

Her derimod vil jeg afbryde. Blot een Bemærkning endnu. Jo mere Resonants der er i Sorgen, desto mere Fængslende har den ogsaa ved sig, og desto dybere dens Insinuation. Jeg mener saaledes. Eccho er der vel næsten overalt i Naturen; nu, saa hører man det, men man beholder selv Magten. Derimod er der jo de Steder, hvor Eccho flere Gange gjentager sig selv. Her begynder det Fængslende, det fængsler atter og atter at høre denne Gjntagelse; denne Gjntagelse – og Gjntagelse er jo som en Beskrivelse paa, hvad Insinuation er, eller paa den Bevægelse, som er Insinuationens. Saaledes med Sorgen. Naar fE et Tab volder Sorgen – hvor dyb Sorgen end er, der er egentligen ikke endnu Resonants i den. Men naar der saa kommer et nyt Tab til, og vel at mærke et saadant, som uvilkaarligt repeterer det første Tab: saa kom der Resonants i Sorgen. Jeg kan forestille mig det, der maa, ja for »Sorgen« maa der være noget ubeskriveligt Fængslende i tilsidst at blive som lutter Øre, der kun hører Resonantsen, Eccho'et, det ene Tabs Gjenlyden i det andet. Saaledes maa det være for Sorgen; og dersom den maatte raade, saa vilde det jo ogsaa blive ganske saaledes for den Sørgende.

Man skal være langsom til at tale, siger Apostelen Jacob. Det bestræber jeg mig for at være. Jeg har saa godt som ikke talt med Dem om, hvad jeg dog meget godt forstod, maatte smerte Dem dybt: Tabet af den lille Datter-Datter. O, ogsaa Afstanden i Aar gjør Sorgen dybere. Det er altid tungere for Bedsteforældre at miste et Barnebarn end for Forældre at miste et Barn. Det er Potensation. Og skjøndt det skulde synes saa, at Bedstefaderen og hans Datter, den unge Moder, at disse To da ganske maatte forstaae hinanden i at sørge sammen: saa er dette dog ingenlunde Tilfældet, idetmindste ikke psykologisk almindelig talt. Bedstefaderen sørger paa en ganske anden Maade end den unge Moder. Og naar saa hun, hvem Ungdommen og Livs-Haabet hjælper til lettere at bære, ja til lidt efter lidt at glemme det Tab, som i sig selv var lettere for hende end det var for Bedstefaderen: saa har han imidlertid Intet glemt, han for hvem Tabet strax fik Resonants ved at erindre om, ved at gjentage et tidligere Tab. Istedetfor da at være forstaaet af den unge Moder, vil han snarere i Tidens Løb næsten blive lidt indesluttet i denne Henseende. Det kunde jo komme til at lyde, om end nok saa skaansomt, saa dog som den mildeste Bebreidelse, naar han vilde til hende tale om dette Tab, over hvilket han var vedblevet at sørge, medens hun mere ell. mindre havde forvundet Smerten – det kunde jo lyde næsten som at foreholde hende, at hun, Moderen, ikke sørgede saa dybt – som Bedstefaderen. Men dette vil ikke være til at undgaae, og derfor maa han tie. Ja, han maa, langtfra at blive ganske forstaaet af hende, arbeide for om muligt at faae hende til at glemme – for saa selv at forbeholde sig det at sørge. Thi omvendt lader det sig umuligt gjøre; det strider mod al Naturens Orden: at den unge Moder skulde faae Bedstefaderen til at glemme, og hun blive den Sørgende.

Kjere Hr Conf., hvis jeg skulde sammenligne dette Brev med en Samtale paa en Spadseretur, maatte jeg sige, at vi idag var gaaet ad en anden Vei end den sædvanlige, eller at vi, efterat have tilbagelagt et lille Stykke af den sædvanlige Vei, havde svinget af og vare komne ad en anden Vei. Tilgiv, hvis det paa nogen Maade har været Dem imod, at gaae med; o, men hvis det paa nogen Maade har været Dem med, at gaae ad den Vei: saa forlanger jeg ikke mere, saa lad mig takke for Touren. Vi skilles nu ad; jeg haaber og ønsker – og hvad man ønsker, det haaber man jo gjerne; og hvad man haaber og ønsker, det beder man om: altsaa jeg beder Dem, at bevare for mig den Velvillie, det Venskab, som jeg vistnok aldrig kan siges at have fortjent, men som jeg desto mere har paaskjønnet, med en Hengivenhed, der gjør mig ganske til

Deres
S. Kierkegaard.

Ellers pleier jeg at være Den, der siger »lad os saa strax komme afsted«, denne Gang maa jeg sige det til mig selv, thi kun jeg veed, hvorledes jeg bærer Skylden for, at vi ikke komme afsted. Indlagte er skrevet allerede for nogen Tid siden: jeg længtes efter at spadsere med Dem. Men saa, saa blev Brevet liggende i Pulten, jeg i Udfaldet, og det blev i saa uegentlig Forstand som muligt en Spadseretour, en Spadseretour, hvor begge Parter bleve hjemme. Men nu kommer jeg endeligen, og hvis det saa synes Dem »lad os saa strax gaae«.

Deres
S. K.
Til

Høivelbaarne
Hr Conferentsraad Dr. Rosenvinge
R af D og DM